

Apunts de salut laboral per a l'atenció primària

Les activitats de neteja i la salut

Trastorns musculoesquelètics

Dermatosis

Asma ocupacional

Conjuntivitis

Infeccions

Altres trastorns: les intoxicacions per plaguicides

Aquest document forma part d'un programa d'actuacions conjuntes entre el sistema sanitari públic i l'administració laboral per a la prevenció de riscos laborals en el sector de la neteja a Catalunya. El projecte té com a objectiu últim la reducció dels danys per a la salut derivats del treball en les activitats de neteja.

El desenvolupament del programa inclou la realització d'un conjunt d'activitats relacionades directament amb les condicions de treball, les quals exigeixen una aplicació específica des de l'àmbit de l'empresa. Amb aquesta finalitat, els Centres de Seguretat i Condicions de Salut en el Treball, dependents del Departament de Treball, s'adreçaran a les empreses dedicades a les activitats de neteja d'edificis i locals, per tal de conèixer els riscos per a la salut que comporten aquestes activitats i donar informació i assessorament per prevenir-los.

Pel que fa al sistema sanitari, el projecte preveu dotar d'instruments els professionals dels serveis sanitaris, especialment de l'atenció primària, per tal de poder detectar millor en la població atesa els problemes de salut relacionats amb l'activitat de neteja i, al mateix temps, poder oferir una sèrie de consells preventius. Amb l'objectiu de facilitar aquestes actuacions, els serveis sanitaris tenen el suport de les unitats de salut laboral, dependents del Servei Català de la Salut, les quals han elaborat aquests *Apunts de salut laboral per a l'atenció primària*.

Paral·lelament als *Apunts*, les unitats de salut laboral també han elaborat un material de suport per al consell preventiu, en forma de fullet d'educació sanitària, que els professionals poden distribuir entre les persones ateses que treballin en activitats de neteja.

Mitjançant el consell preventiu i l'educació sanitària, el professional d'atenció primària pot col·laborar en la difusió d'informació que afavoreixi el desenvolupament de comportaments segurs i saludables a la feina.

Per tant, la factibilitat i l'èxit d'aquest projecte depenen en bona part de la participació dels professionals sanitaris. Amb aquests *Apunts* i el fullet de consells que els acompanya es pretén oferir materials de suport als professionals en la seva pràctica diària.

El col·lectiu de la neteja

Els continguts d'aquests *Apunts* són d'aplicació específica a les persones que es dediquen a la neteja d'oficines, comerços, edificis d'organismes públics i altres establiments empresarials i professionals, així com de blocs residencials. I també a aquelles persones dedicades a la neteja de vidres i al servei domèstic.

El sector de la neteja és un grup professional amb clar predomini femení, en el qual la presència de dones representa aproximadament el 75% del total. Determinades tasques però, com ara la neteja exterior de vidres són executades majoritàriament per homes.

La coincidència de pràctiques laborals i extralaborals de contingut similar és molt més freqüent que en la major part d'ocupacions.

Document elaborat per:
 Maria Zaplana (Unitat de Salut Laboral Sabadell), Àngels Company (Unitat de Salut Laboral Costa de Ponent), Josep Anton González (Unitat de Salut Laboral Badalona), Josep Fusté (Àrea Sanitària. Servei Català de la Salut).

Les persones contractades en aquest sector d'activitat treballen principalment en empreses mitjanes i petites, la grandària de les quals, en un percentatge considerable de casos, no supera els 5 treballadors.

La manca de criteris de referència sobre la prevenció dels riscos laborals, el reduït control de què, en general, disposa aquesta població sobre el ritme de treball, la selecció de productes o la disponibilitat de mitjans de protecció, així com el nivell d'instrucció, són factors que dificulten de forma important l'actuació preventiva.

En conjunt, aquestes circumstàncies afavoreixen que sigui principalment en la xarxa assistencial pública, especialment en l'atenció primària, on tinguin lloc les consultes d'aquest col·lectiu amb relació als problemes de salut derivats de l'activitat laboral. Per la mateixa raó, la prevenció que es porta a terme des d'aquest nivell assistencial en alguns casos resulta complementària de la que es fa des de l'empresa i, en d'altres, representa l'únic consell preventiu de què disposa el treballador/a.

La patologia que presenta aquesta població laboral acostuma a tenir caràcter múltiple i els problemes de salut observats amb més freqüència són:

- Trastorns musculoesquelètics
- Dermatitis
- Asma ocupacional
- Conjuntivitis
- Infeccions

Trastorns musculoesquelètics

Afectació de la columna vertebral. Normalment es tracta de problemes mecànics per sobrecàrrega muscular de les zones lumbar i cervical, principalment.

Estan associats a la flexió sostinguda del tronc que es produeix en executar diverses tasques com ara la neteja de paviments o de mobiliari; canvis ràpids de postura quan es netegen objectes situats a diferents alçades o es buiden papereres; adopció de postures forçades per accedir a determinades zones o superfícies; i desplaçament obligat de mobiliari o d'altres objectes pesants.

Malalties per fatiga de les beines tendinoses. Els moviments repetits i forçats de les articulacions del membre superior originen microtraumatismes reiterats i fenòmens de desgast en les articulacions implicades. Les tendinitis i tenosinovitis de l'extremitat superior són alguns dels quadres més freqüents.

Epicondilitis lateral. Els moviments contra resistència de l'avantbraç, implicats en activitats com ara fregar o espolsar, sobretot si es fan de forma freqüent i enèrgica, poden acabar provocant una periostitis a nivell de l'articulació del colze.

Tenosinovitis del supraespinós. Es produeix normalment per sobrecàrrega de l'articulació de l'espatlla. Sol observar-se associada a tasques que comporten l'elevació sostinguda de l'extremitat superior alhora que es produeix un moviment freqüent i repetitiu. La neteja de vidres o de superfícies com ara portes o finestres són algunes de les més freqüents.

Trencament tendinós. Es produeix després d'un sobreesforç brusc a nivell d'un tendó prèviament sotmès a microtraumatismes repetits. El quadre agut presenta sempre un antecedent de moviments freqüents i repetitius de l'articulació afectada.

Lesió dels nervis deguda a pressió. La pressió continuada sobre les corredores anatòmiques provoca lesions nervioses per compressió, responsables dels quadres clínics.

Síndrome de la canal carpiana. El quadre s'origina per la compressió continuada del nervi medià al pas pel canell. La compressió externa de la mà o del canell, així com l'extensió sostinguda d'aquesta zona, s'han de considerar factors de risc principals. Activitats com ara passar l'aspiradora o la mopa comporten una força aproximada d'uns 10 kg sobre el palmell.

Quins consells cal donar? La intervenció sobre els factors de risc relacionats amb l'organització del treball com ara el ritme de treball o la presència i distribució de pauses, són mesures preventives que no depenen, en general, del treballador contractat. El consell preventiu del metge ha d'enfocar-se principalment cap als factors de risc individuals extralaborals i cap a l'ajuda al pacient perquè conegui i posi en pràctica allò que estigui al seu abast per evitar l'aparició i l'agreujament dels trastorns de salut associats a l'activitat laboral.

La identificació precoç del trastorn pel que fa a l'origen, així com el seguiment dels treballadors especialment sensibles com ara les embarassades en el cas de les lumbàlgies o els treballador/es més grans i les persones amb patologia prèvia, en tots els casos, són intervencions preventives igualment importants que cal tenir en compte.

Condicionament físic. L'exercici físic orientat a aconseguir i/o mantenir la força dels grups musculars i a afavorir-ne la recuperació, així com els consells d'higiene postural per a la realització de les activitats domèstiques, són recomanacions preventives que poden actuar sobre els principals factors de risc constitucional susceptibles de modificació. El control ponderal és igualment aconsellable en els casos d'obesitat o de tendència manifesta al sobrepès.

Transport i desplaçament correcte de càrregues. El transport dels estris de neteja i el desplaçament de mobiliari, així com el de sacs, bosses i caixes representen les situacions de risc més freqüents.

De forma general, cal evitar la manipulació de càrregues que resultin massa pesades o massa grans. Concretament, és aconsellable que el pes manipulat estigui comprès entre 15 kg i 25 kg i que la seva amplada no sobrepassi la mida de les espatlles. Quan la manipulació no pugui evitar-se, cal aconsellar la utilització d'ajudes mecàniques com els muntacàrregues i els carros de neteja, així com desplaçar les càrregues entre dues o més persones.

Abans de traslladar un objecte és important saber on s'ha de col·locar. La situació més recomanable és aquella que permet situar la càrrega davant del treballador, a prop seu i a l'altura aproximada de la cintura.

Sempre que s'hagi d'aixecar una càrrega cal recomanar la separació dels peus una distància equivalent a l'amplada de les espatlles; doblegar els genolls; aproximar el màxim possible l'objecte al cos; aixecar el pes gradualment sense sacsejades; i no girar el cos mentre s'està aixecant la càrrega, ja que és preferible girar els peus.

Utilització d'ajudes mecàniques. Aquesta recomanació té com a objectiu evitar les postures no fisiològiques com la flexió o hiperextensió del tronc o l'elevació de l'extremitat superior per sobre o per sota de les espatlles. Fa referència a la necessitat d'utilitzar mànecs i allargadors o bé escales o tamborets sempre que s'hagin de netejar superfícies d'accés difícil. També a la conveniència d'utilitzar la

T (o "creueta") per a la neteja dels vidres per tal d'evitar l'elevació i descens repetits de l'extremitat superior.

Alternança de tasques. Malgrat que el seguiment d'aquest consell no estigui probablement a l'abast de tots els treballadors/res, cal recomanar que sempre que sigui possible s'eviti de mantenir durant molt temps una mateixa postura, tant si aquesta és fisiològica com si no n'és. L'objectiu de la mesura és evitar la sobrecàrrega sostinguda d'un mateix grup muscular.

Evitar el desplaçament sobre superfícies lliscants. El desplaçament sobre superfícies lliscants representa un factor de risc d'accidents per caigudes. Si aquest desplaçament és freqüent representa, a més, un factor de risc de lumbàlgia mecànica.

Cal aconsellar, per tant, la utilització d'un calçat adequat que impedeixi rrelliscades, així com evitar el desplaçament habitual per superfícies mullades o rrelliscoses.

Dermatosis

L'antecedent més habitual en el cas de les dermatosis és el contacte repetit amb productes químics dotats de poder irritant o al·lèrgitzant. Alguns productes de neteja resulten irritants a concentracions baixes i corrosius a concentracions elevades, mentre que d'altres contenen metalls o substàncies com ara els colorants que poden actuar com a al·lèrgens.

El procés pot ser, per tant, de tipus irritatiu o al·lèrgic. Les dermatitis per irritants poden ser precursoras de dermatitis al·lèrgiques per contacte. Així doncs, tant per la combinació de substàncies i d'efectes dins d'un mateix producte, com pel comportament de vegades seqüencial del procés, no és infreqüent observar formes mixtes (irritatives i al·lèrgiques).

Les reaccions de tipus al·lèrgic acostumen a estar localitzades en els llocs d'exposició màxima com les mans i la cara interior dels canells, si bé poden aparèixer també a la zona de l'avantbraç i a l'àrea cubital.

Les plaques eritematoses al dors de les mans així com l'aspecte rosa brillant dels palmells, amb erosions superficials doloroses i sense supuració, s'associa normalment a l'efecte d'alguns irritants.

L'exposició de llarga durada als treballs de neteja pot produir una dermatosi de desgast, situació que al mateix temps incrementa la susceptibilitat als agents irritants. Aquest efecte es pot veure afavorit, alhora, per l'oclusió produïda pels guants de goma o de làtex. La presència de partícules entre la pell i aquest mitjà de protecció pot produir un quadre irritatiu per fricció.

La immersió freqüent de les mans en aigua freda o calenta pot exacerbar les dermatitis de qualsevol etiologia.

Quins consells cal donar? La prevenció d'aquests trastorns es basa en la recomanació general de **triar, per a cada tasca, el producte o productes menys perillosos** (si per netejar una superfície n'hi ha prou amb aigua i sabó, no cal utilitzar lleixiu o amoníac) i d'evitar-ne el contacte directe amb les mans. La principal recomanació que cal fer a nivell individual és per tant:

Utilització de guants. Perquè resultin útils, els guants han d'ajustar bé i han d'estar fets d'un material impermeable i resistent (un dels més recomanables és el vinil). Tot i així, l'ús constant de guants pot provocar la maceració de la pell, estat que afavoreix l'acció dels irritants i l'aparició de micosis. Per això cal explicar també que:

- Els guants s'han d'utilitzar únicament mentre es facin tasques que comportin risc de contacte. La resta del temps és millor treure-se'ls.

La utilització dels guants pot comportar una sensibilització a alguns dels seus components, principalment a les gomes negres o bé produir trastorns de tipus irritatiu. Per això:

- En cas d'al·lèrgia o d'irritació associada a l'ús dels guants, cal recomanar sempre la utilització d'uns guants de cotó sota els de goma per evitar el contacte directe.

La humitat, els esforços intensos i els rentats i contactes freqüents amb detergents i altres productes agressius provoquen una fragilitat de la capa còrnia de la pell que convé restablir com abans millor per tal que aquesta recuperi la funció protectora. Cal aconsellar, per tant:

Aplicar freqüentment, i sobretot en acabar la feina, cremes emol·lients que restableixen els components naturals de la pell. Les cremes a base d'urea que hi ha al mercat poden resultar suficients.

Asma ocupacional

L'exposició laboral de forma repetida o aïllada a substàncies al·lèrgenes o irritants està present en tots els casos.

L'asma per hipersensibilitat s'associa principalment als enzims proteolítics presents en molts detergents, a certs desinfectants i blanquejadors i als additius i perfums que s'afegeixen a alguns productes. En aquests casos el període d'exposició pot anar des de setmanes a anys. Els símptomes segueixen diferents patrons de presentació si bé acostumen a aparèixer de dilluns a divendres, milloren o desapareixen durant les vacances i s'agregen en tornar a la feina.

L'exposició única, accidental, a concentracions elevades de vapors irritants originats per la barreja de productes que reaccionen químicament és una situació relativament freqüent. El quadre de broncoconstricció irritant que resulta d'aquesta exposició (síndrome de disfunció reactiva de les vies aèries) es diferencia de l'asma per hipersensibilitat tant per l'absència de període de latència previ com per l'inici de la simptomatologia respiratòria, que apareix dins de les 24 hores posteriors a l'exposició.

D'altra banda, els irritants també poden induir reaccions asmàtiques en pacients amb asma al·lèrgica desencadenada per al·lèrgens relacionats o no amb el medi laboral.

Quins consells cal donar? La prevenció d'aquest trastorn requereix evitar les pràctiques de risc de sobreexposició als productes químics, risc que depèn principalment de la concentració i de la forma d'ús del producte. Per això, cal recomanar que sempre que s'utilitzi un producte per primera vegada es demani la **informació pertinent sobre instruccions d'ús i emmagatzematge, indicacions de risc i seguretat**, així com la necessitat d'utilitzar equips de protecció respiratòria. En cas necessari, les mascaretes que s'utilitzin hauran de ser certificades.

Altres recomanacions importants de caràcter individual que cal fer són:

Sempre que sigui possible, fer la neteja en llocs ben ventilats. Aquesta mesura resulta igualment important quan es tracta de l'emmagatzematge dels productes o de la preparació de les dilucions.

També cal tenir en compte que, amb ventilació o sense, la utilització d'esprais augmenta el risc d'inhalació atès que en comporta l'atomització del producte.

Utilitzar els productes de neteja a les dilucions recomanades. Els productes de neteja es distribueixen normalment a concentracions elevades i es dilueixen abans d'iniciar-ne l'aplicació. Les dilucions que aconsella el fabricant o el distribuïdor són les apropiades per obtenir la màxima eficàcia en cada producte. Cal insistir, per tant, en la perillositat d'utilitzar els productes químics a concentracions superiors a les indicades, a més d'assenyalar la inutilitat d'aquesta pràctica per guanyar temps o per millorar el resultat del treball.

Evitar les barreges voluntàries o accidentals de productes. En contacte amb àcids i amb amoníac, el lleixiu i altres substàncies com ara alguns blanquejadors de roba blanca reaccionen alliberant vapors irritants. Aquesta pràctica relativament habitual té conseqüències potencialment greus. Per això, i atesa la freqüència amb què els treballadors desconeixen la naturalesa dels productes que utilitzen, és millor desaconsellar-la de forma sistemàtica.

Conjuntivitis

L'antecedent més habitual és l'exposició aguda a irritants o bé l'exposició continuada a substàncies amb poder de sensibilització.

La forma irritativa s'associa normalment a una exposició aïllada i de caràcter accidental a concentracions elevades de vapors irritants. Els efectes clínics poden anar des de la irritació conjuntival simple fins a les lesions greus de la còrnia. Aquests casos acostumen a presentar-se acompanyats de simptomatologia aguda important a nivell de vies respiratòries altes i/o de bronquis.

Els símptomes apareixen durant l'exposició o bé dins de les 48 hores següents.

La conjuntivitis al·lèrgica té normalment caràcter bilateral i pot presentar-se associada a altres manifestacions d'hipersensibilitat com rinitis o asma. En aquests casos és freqüent trobar antecedents d'atòpia.

Un cop produïda la sensibilització, la simptomatologia pot aparèixer en un període de minuts a hores després d'iniciar-se el treball, millorar durant el cap

de setmana i les vacances i recidivar en produir-se la reincorporació a la feina.

Quins consells cal donar? La prevenció d'aquest trastorn requereix evitar les pràctiques de risc de sobreexposició als productes químics, risc que depèn principalment de la concentració i forma d'ús del producte. Per això, sempre que s'utilitzin productes nous cal aconsellar:

Demandar les instruccions d'ús i emmagatzematge. Aquesta mesura permetrà conèixer el caràcter irritant o sensibilitzador del producte, així com les pràctiques més segures per prevenir aquests efectes. En general, cal recomanar sempre:

- Evitar la producció de vapors irritants, utilitzant els productes a les concentracions recomanades i evitant barrejar productes que reaccionin químicament.
- Treballar en ambients tan ventilats com sigui possible.
- Informar-se de la necessitat d'utilitzar algun tipus de protecció ocular.

Si cal utilitzar ulleres, aquestes hauran de ser homologades. En tot cas, perquè resultin útils, sempre caldrà comprovar que ajustin bé.

Infeccions

Aquelles que es transmeten per via parenteral s'hauran de sospitar, principalment, quan a la feina es produeixi contacte amb sang i derivats. El personal de neteja que pugui tenir contacte amb aquests productes s'ha de considerar població diana per a la vacunació antihepatitis B.

El contacte amb objectes punxants també pot ser causa de tètanus. El risc es produeix principalment quan es fiquen les mans dins de papereres i contenidors en general de contingut desconegut.

Cal tenir en compte que si bé el risc d'infecció és superior entre les persones que es dediquen a la neteja de centres sanitaris, especialment d'hospitals, el risc no es limita a aquest col·lectiu. Els centres d'ensenyament secundari, les instal·lacions d'hotele-ria i fins i tot el servei domèstic, entre altres, poden comportar un risc de punxada accidental amb material contaminat.

La humitat mantinguda de les mans afavoreix l'aparició de micosis, associades freqüentment amb *Candida albicans*.

Quins consells cal donar? Evitar les situacions de risc i immunitzar-se contra els gèrmens més freqüents per als quals es disposa de vacuna efectiva són les principals recomanacions preventives que cal donar. Concretament, s'ha d'aconsellar:

No buidar les papereres o altres contenidors ni tampoc comprimir-ne el contingut per tal d'estalviar bosses. Ambdues pràctiques comporten un risc elevat de punxada o ferida accidental amb agulles i objectes contaminats.

Utilitzar sempre guants quan s'hagin de manipular recipients que continguin líquids biològics o de naturalesa desconeguda. Cal recordar, però, que els guants s'han de dur posats únicament mentre hi hagi risc de contacte, però no durant tota la jornada laboral. Aquesta recomanació pot ajudar a evitar micosis i dermatosis associades a maceració de la pell.

Vacunació contra l'hepatitis B i el tètanus.

Altres trastorns: intoxicacions per plaguicides

Malgrat que l'exposició a plaguicides no representa un risc laboral específic del personal de neteja, el fet que en ocasions aquestes persones siguin les primeres que entren als locals un cop fumigats pot ocasionar algunes de les exposicions més intenses a aquests productes.

La intoxicació per plaguicides es manifesta per un quadre polisintomàtic que pot afectar pràcticament qualsevol sistema.

Després d'una exposició a plaguicides pot aparèixer un quadre irritatiu de pell i mucoses amb disfàgia, tos, rinitis i conjuntivitis, que generalment cedeix espontàniament. Posteriorment, si l'exposició ha estat important o reiterada, es poden presentar símptomes d'afectació del sistema nerviós central i del sistema nerviós perifèric, com cefalees, irritabilitat, insomni, apràxies, alteracions de la memòria, disestèsies (olfactives, linguals i visuals), fasciculacions, etc. També poden aparèixer trastorns menstruals i endocrinològics.

Quins consells cal donar? Per prevenir l'exposició a aquests productes, és important de fer arribar als responsables dels edificis o locals on hagi de tenir lloc un tractament plaguicida les recomanacions de la Direcció General de Salut Pública que fan referència específica a l'activitat de neteja, o que són d'aplicació per a les persones que la porten a terme. Són les següents:

Llegir la informació dels precintes i dels rètols que apareguin en les àrees tractades amb plaguicides. Quan es facin aplicacions de plaguicides no hi pot haver presència del personal de neteja ni de cap altra persona aliena a l'empresa encarregada del tractament. És per això que s'ha de recomanar de no entrar al local o zona on s'hagi produït l'aplicació fins que hagi transcorregut el termini de seguretat comunicat per l'empresa responsable, així com si cal o no fer servir equips de protecció individual.

Preguntar sempre pel termini de seguretat del producte. Aquest terme fa referència al temps mínim que ha de transcórrer des que s'ha aplicat un plaguicida fins que es pot tornar a entrar al local tractat, després de ventilar-lo. Quan el tractament amb plaguicides produeixi dispersió o alliberament aeri d'algun dels components del producte que ocasionin olors molestes o altres efectes adversos, el termini de seguretat ha de ser, com a mínim, de 48 hores.

Utilitzar únicament aigua a temperatura ambient per netejar les superfícies tractades amb plaguicides. Després de l'aplicació d'un plaguicida, les superfícies tractades no es poden netejar amb lleixiu o altres productes químics. Tampoc s'ha d'utilitzar aigua calenta per tal d'evitar les nebulitzacions del producte aplicat.

Principals productes d'ús en les activitats de neteja, possibles efectes tòxics i prevenció

Activitat	Productes habituals	Naturalesa	Principals efectes tòxics	Prevenció
Neteja de terres	Productes multiús líquids. S'utilitzen en general per netejar zones que es consideren molt brutes o contaminades, o bé on la brutícia resulta difícil d'eliminar.	Barreja de: dissolvents del grup dels alcohols, àcids i àlcalis corrosius i derivats de l'àcid sulfúric. Incorporen normalment un o varis aromatitzants.	Irritants de la pell i mucoses. Càustics en projecció o ingesta accidental. Els aromatitzants poden actuar com al·lèrgens.	Evitar el contacte directe amb les mans. No barrejar amb altres productes químics. Aplicar a les concentracions recomanades. Evitar la utilització en zones mal ventilades.
Neteja de sanitaris	Desinfectants.	Lleixiu concentrat. Lleixiu amb detergent.	Corrosiu. Quan reacciona químicament elimina gasos tòxics, irritants de les vies respiratòries i les mucoses en general.	Evitar les barreges amb productes amoniacals i amb àcids com ara el sulfamant o l'aigua forta, entre d'altres.
	Productes multiús en esprai i líquids.	Barreja de detergents i dissolvents orgànics que inclou de forma específica el formaldehid.	Irritants de la pell i les mucoses. Corrosius en projecció o ingesta accidental. Al·lèrgens.	Evitar el contacte directe amb les mans. No barrejar amb altres productes químics. Aplicar a les concentracions recomanades. Evitar la utilització en zones mal ventilades.
	Desincrustants. S'apliquen sempre que es vol eliminar calç o brutícia incrustada. També s'utilitzen per netejar cuines, rajoles, aixetes, etc.	Barreja de derivats d'àcids inorgànics i de dissolvents.	Irritants forts de la pell i les mucoses. Corrosius en projecció o ingesta accidental.	Evitar la proximitat dels productes amb la pell i mucoses. No barrejar amb altres productes químics. Utilitzar-los únicament en la forma recomanada.
Neteja de vidres	Desgreixants. S'utilitzen especialment per netejar vidres i miralls. També s'apliquen en superfícies de fòrmica o de material metàl·lic.	Barreges de dissolvents del grup dels alcohols i d'àlcalis càustics. Incorporen normalment un colorant.	Irritants de la pell i les mucoses. Corrosius en projecció o ingesta accidental. Neurotoxicitat depenent de la concentració. Al·lèrgens en cas que continguin colorants.	Evitar el contacte directe amb les mans. No barrejar amb altres productes químics. Aplicar a les concentracions recomanades. Evitar la utilització en zones mal ventilades.
Abrillantament de superfícies	Polimentadors i protectors. S'utilitzen per a l'abrillantament de mobles i paviments. Els captadors de pols de mobles i terres i els restauradors de mobles de fusta són alguns dels més utilitzats.	Barreja de dissolvents i resines. Inclouen alcohol, querosè i vaselina.	Irritants de la pell i les mucoses. Sensibilitzadors cutanis. Corrosius en projecció o ingesta.	Evitar el contacte directe amb les mans. No barrejar amb altres productes químics. Evitar la utilització en zones mals ventilades. No acostar mai a cap font de calor ja que són inflamables.
Blanquejament i eliminació de taques de la roba	Desinfectants. S'utilitzen per la capacitat de netejar per oxidació que presenten. Tenen efecte blanquejant.	Lleixiu.	Irritant de la pell. Càustic per projecció o ingesta. Quan reacciona químicament elimina gasos tòxics, irritants de les vies respiratòries i de les mucoses.	Evitar el contacte directe. Evitar les barreges amb productes amoniacals i amb àcids com ara el sulfamant o l'aigua forta, entre d'altres.

Bibliografia

Comisión Europea. Dirección General de Empleo, Relaciones Industriales y Asuntos Sociales. Notas explicativas de ayuda al diagnóstico de las enfermedades profesionales. Oviedo: Servicio Central de Publicaciones del Principado de Asturias; 1999. (Versió castellana)

Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Pla de salut de Catalunya 1999-2001. Barcelona: Departament de Sanitat i Seguretat Social; 1999.

Generalitat de Catalunya. Departament de Sanitat i Seguretat Social. Consells sobre els plaguicides. (www.gencat.es/sanitat/cat/cconsel.htm)

Key MM, Henschel AF, Butler J, Ligo RN, Tabershaw IR, Ede L, editors. Occupational Diseases. A Guide to Their Recognition. Washington: Department of Health, Education and Welfare; 1977.

Oficina Internacional del Trabajo. Enciclopedia de Salud y Seguridad en el Trabajo. Madrid: Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales; 1998.

Oliva S. de la, Mencías E, Cánovas A. Intoxicación por productos domésticos. Productos de limpieza del hogar que dan lugar a intoxicaciones. Jano 2000; 59(1353): 50-6.

© Generalitat de Catalunya
Departament de Sanitat i Seguretat Social

Edició: Servei Català de la Salut

Travessera de les Corts, 131-159
Edifici Olímpia
08028 Barcelona
Tel. 93 403 85 85

1a edició: Barcelona, setembre del 2000
Tiratge: 2.000 exemplars
Dipòsit legal:

Disseny gràfic: Anechina-Osambela
Impressió:

RECORDEU QUE:

L'assistència de la patologia laboral correspon, en el cas dels treballadors per compte d'altri, a les mútues d'accidents de treball i malalties professionals.

Hi ha treballadors que no tenen assegurada l'assistència per contingència laboral (autònoms, treballadors de l'economia submergida). En aquests casos l'assistència correspon a la xarxa sanitària d'utilització pública.

Es poden donar situacions en què la mútua desestimi l'atenció d'aquests problemes per discrepància sobre l'etiologia laboral. Aquests casos sempre han de ser atesos a la xarxa sanitària d'utilització pública i, si es creu convenient i els afectats estan en situació d'incapacitat temporal, es demanarà al Centre de Reconeixements i Avaluació Mèdica (CRAM) la determinació de contingència laboral.

En tots els casos cal:

- Informar la persona afectada sobre l'etiologia del seu trastorn.
- Realitzar consell preventiu, sobretot en aquells aspectes que depenen de l'individu mateix.
- Notificar el cas a la Unitat de Salut Laboral (USL).

Identificar les patologies d'origen laboral pot ajudar a posar en relleu els factors de risc i a generar activitats preventives en el si de l'empresa.